



Šifra kandidata:

Državni izpitni center



M 0 4 2 1 9 1 1 1

JESENSKI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK NA NARODNO MEŠANEM OBMOČJU V PREKMURJU

==== Izpitna pola 1 ====

- A) Bralno razumevanje
B) Razčlemba neumetnostnega besedila

Torek, 31. avgust 2004 / 110 minut (40 + 70)

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik. Izhodiščno besedilo je na perforiranem listu, ki ga lahko iztrga. Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILO KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar!

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov, dela A in dela B. Del A (bralno razumevanje) vsebuje 9 nalog, del B (razčlemba neumetnostnega besedila) pa 17. Pazite na slovnično in pravopisno pravilnost odgovorov (možnost odbitnih točk zaradi jezikovnih napak).

Odgovore napišite v prostor, ki je za to predviden, jasno in čitljivo.

Na desni strani je ob vprašanjih navedeno možno število dosegljivih točk.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 3 prazne.

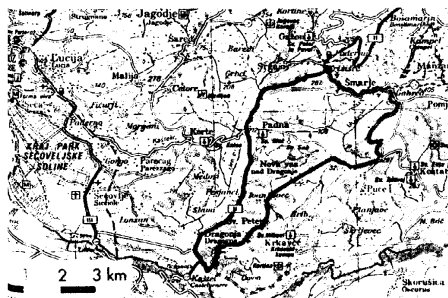
Priloga: Dragonja in Tonina hiša, Gea, september 2003

družinski kolesarski vodnik |

Dragonja in Tonina hiša

Dolžina: 25 do 43 km
Vzpon: 380 do 430 m
Težavnost: srednja, asfaltne poti, precej vzpona, a tudi spusta, panoramska razgledna pot.

1. Slovenska obala je večinoma močno hribovita; celo obmorske poti niso izjema. Tokratna glavna znamenitost, Tonina hiša, stoji kar 200 m nad morjem, a v staro vasico kamnitih hiš vodi označena asfaltna cesta.
2. Izhodišče izleta je vas Dragonja, ki leži ob glavni cesti čez preval Križišče (213 m), najhitrejši povezavi med Koprom in Hrvaško. A do Dragonje je dosti zanimiveje raziskovati obalo.
3. Ob reki Dragonji pelje več kot 10 km daleč na vzhod makadamska pot, zelo prijetna za kolesarjenje. Vmes se lahko ustavimo ob enem od napajališč ali previsnih skalnih polic, na katerih se voda poigrava z gravitacijo in našim občudovanjem.



4. Vstopimo v skrivnostni svet reke Dragonje, njenih pritokov in Šavrinskega gričevja. Le streljaj od vrveža obalnih mest in množičnega turizma se razprostira pravljicična pokrajina, v kateri se je čas ustavil. Med visokim drevjem in sredozemsko makijo ob reki se skrivajo ruševine starih mlinov. Pod stoletnimi hrasti in kostanji počivajo jeleni, sr-



njad, divji prašiči, visoko v krošnjah dreves prepevajo redke ptice ...

5. V dolini Dragonje, tam, kjer makadamsko cesto zamenja asfalt, je označen odcep proti Tonini hiši. Pot se nato strmo vzpenja.
6. Tonina hiša je v zaselku Goreli, v bližini vasi Sveti Peter. Kmečka hiša predstavlja tip tradicionalnega stavbarstva, vezanega na uporabo lokalnih materialov in v tesnem sožitju z okolico. Zunanjščina je preprosta, razgibana z mogočnim ognjiščnim prizidkom in nadkritim zunanjim stopniščem. Obnovljeno hišo, ki ima muzejsko funkcijo, upravlja Pomorski muzej Sergej Mašera v Piranu. V notranjščini je razstavljena stalna etnološka zbirka, ki nam pripoveduje o nekdanjem načinu življenja in dela istrskega podeželana. Nadstropje prikazuje kmečko stanovanje: kuhinjo z nizkim odprtim ognjiščem in spalnico. V pritličju je rekonstruirana stara oljarna, ki je bila na tem mestu že v 19. stoletju. Zbirka nas nazorno seznanja s tradicionalnim pridobivanjem oljčnega olja. Oljarna v Tonini hiši je edina na ob-

močju Slovenske Istre ohranjena v celoti in kot taka dragocena priča nekdanje zelo razširjene dejavnosti.

Vrnitev

7. Peljemo po grebenasti planoti naprej skozi Sveti Peter in Novo vas do Šmarrij (250 m), od koder vodi levo navzdol asfalt na preval glavne ceste, kjer je tudi znana gostilna in črpalna. Sledi osvežujoč spust proti Dragonji, kjer cesta polagoma preide v ravnico.

Izlet je povzet po Družinskem kolesarskem vodniku, ki je poletni izšel pri Založbi Mladinska knjiga. V njem je predstavljenih 60 rekreativnih kolesarskih izletov po Sloveniji.

Družinski kolesarski vodnik



PRAZNA STRAN

A) Bralno razumevanje

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Besedilo Dragonja in Tonina hiša je namenjeno _____ in spada po funkcijski zvrstnosti med _____ besedila. (2 točki)

2. Prvino nejezikovnega sporočanja v tem besedilu predstavljajo _____
_____. Njihova vloga je _____.
(3 točke)

3. Obkrožite črke pred tremi trditvami, ki **ne** ustrezajo izhodiščnemu besedilu.
 - a) Tonina hiša je v zaselku Goreli pri Svetem Petru in do nje vodi kamnita gorska cesta.
 - b) Dragonja teče čez preval Križišče (213 m).
 - c) Ob delu reke Dragonje je speljana pot, primerna za kolesarje.
 - d) Makija so sredozemski zimzeleni grmiči.
 - e) V pritličju Tonine hiše si lahko ogledamo staro oljarno za pridobivanje oljčnega olja.
 - f) Kolesarjenje ob Dragonji in obisk Tonine hiše je le eden izmed 60 rekreativnih izletov, predstavljenih v Družinskem kolesarskem vodniku.
 - g) V Pomorskem muzeju Sergej Mašera v Piranu si lahko ogledamo stalno etnološko zbirko, ki nam pripoveduje o nekdanjem načinu življenja meščanov.(3 točke)

4. Povežite glavni stavek z ustreznim dopolnjevalnim, da bo celotna poved pomensko skladna z besedilom.

Izhodišče izleta je vas Dragonja,	saj leži ob glavni cesti čez preval Križišče.
	ker leži ob glavni cesti čez preval Križišče.
	zato leži ob glavni cesti čez preval Križišče.
	ki leži ob glavni cesti čez preval Križišče.

(1 točka)

5. Pojasnite v največ dveh povedih, zakaj je osebna glagolska oblika v naslovu izpuščena.

(2 točki)

6. Ali lahko iz naslova Dragonja in Tonina hiša takoj sklepamo, kaj je tema besedila?

DA / NE

(Obkrožite ustrezno.)

Svojo odločitev utemeljite v dveh povedih.

(3 točke)

7. Uredite zaporedje potem, kakor si sledijo v izhodiščnem besedilu. (Na ustrezne črte pripišite številke od 1 do 4.)

_____ stara oljarna
_____ reka Dragonja
_____ Tonina hiša
_____ vas Dragonja

(2 točki)

8. Obkrožite črko pred tisto razlago pomena besede polica, kot se pojavlja v besedilu.

- a) vodoravna deska za odlaganje, shranjevanje predmetov, pritrjena na steni ali v omari
b) vodoravni ali rahlo nagnjeni del med strmimi ploskvami pri terasastem svetu
c) listina s podatki o sklenjeni zavarovalni pogodbi

(2 točki)

9. Iz naslova Družinski kolesarski vodnik, v katerem je bilo objavljeno besedilo Dragonja in Tonina hiša, je razvidno, kakšen namen je imel pisec besedila. Ta namen je v naslovu vodnika izražen **posredno/neposredno**. (Podčrtajte ustrezno besedo ob poševnici in v eni povedi utemeljite svojo izbiro.)

(2 točki)

B) Razčlemba neumetnostnega besedila

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Kljub prevladujočemu objektivnemu ubeseditvenemu stališču se avtor v besedilu tudi razodeva. Prvine njegove subjektivnosti ponazorite z izpisom treh izrazov iz prvih treh odstavkov izhodiščnega besedila.

_____ (3 točke)

2. Kateri način razvijanja teme (slogovni postopek) prevladuje v šestem odstavku?

_____ (2 točki)

3. V kateri osebi in številu so zapisani glagoli tretjega odstavka?

_____ (2 točki)

4. S podčrtovanjem določite stavčne člene.

Vstopimo v skrivnostni svet reke Dragonje, njenih pritokov in Šavrinskega gričevja.

(3 točke)

5. Med naslednjimi poiščite zemljepisna lastna imena. Pravilno jih zapišite v ustrezno preglednico, vendar ne s samo verzalkami (velikimi tiskanimi črkami): TONINA HIŠA, VAS DRAGONJA, KRIŽIŠČE, KOPER, MAKADAMSKA CESTA, ŠAVRINSKO GRIČEVJE, ŠAVRINKE, VAS SVETI PETER, CERKEV SVETEGA PETRA, POMORSKI MUZEJ V PIRANU, OLJARNA, SLOVENSKA ISTRRA, ŠMARJE PRI JELŠAH, DRUŽINSKI KOLESARSKI VODNIK, V ZALI, POLICA, MAKIJA, ČRNI VRH NAD IDRIJO, HRVAŠKA, REKA DRAGONJA.

NASELBINSKA LASTNA IMENA	NENASELBINSKA LASTNA IMENA

(6 točk)

6. Povedi zanikajte in jih zapišite v celoti.

Tonina hiša ima preprosto zunanjščino.

Srečali smo skupino kolesarjev.

Občudovali smo Šavrinsko gričevje.

(3 točke)

7. Podčrtajte besede, ki spadajo v isto besedno družino:

koledar, kolebanje, kolesar, kolovoz, kolhoz, kol, kolesartvo.

Katera izmed besed je nastala iz dvodelne besedotvorne podstave?

(5 točk)

8. Zapišite izgovor podčrtanega glasnika.

razzstavljena, razzprostira, podd stoletnimi, vmes, voda

(2 točki)

9. Popravite, kar je napačno zapisano.

Pravlična, vshod, lezti, nauzgor, cesta, ognišče, življenski, glavna, vspenjam se, decemberski, zunanščina.

(4 točke)

10. Določite spol in število samostalnikom:

jeleni –

srnjad –

drevje –

drevesa –

gričevje –

grič –

(3 točke)

11. Podčrtanim besedam pripišite protipomenke v isti slovnični obliki.

hribovita pokrajina –

lažja tura – _____

glavna cesta – _____

stari mlini – _____

divji prašiči – _____

visoke krošnje – _____

(3 točke)

12. Nedoločniku glagola *legati* pripišite dovršni par.

Tvorite povedi, v katerih boste dovršni par uporabili v vseh treh naklonih.

Velelnik: _____

Povednik: _____

Pogojnik: _____

(4 točke)

13. Besedo *mlin* uporabite v frazemih, katerih nevtralni pomen je:

– nepotrebno ponavljanje povedanega –

– delati nekaj v svojo korist –

(4 točke)

14. Zapišite s črkami: 200 m, na 213. m

(2 točki)

15. Slovnično sestavo povedi in vrsto odvisnikov prikažite s simboli.

a) Obnovljeno hišo, ki ima muzejsko funkcijo, upravlja Pomorski muzej Sergej Mašera v Piranu.

b) Sledi osvežujoč spust proti Dragonji, kjer cesta polagoma preide v ravnico.

(4 točke)

16. Tvorite tri enostavne povedi, v katerih bo imela beseda *kolesarjenje* stavčnočlensko vlogo

– osebka: _____

– povedkovega določila: _____

– desnega neujemalnega prilastka: _____

(6 točk)

17. S katerimi sredstvi je izraženo besedilno navezovanje med stavkoma v naslednjih povedih?
(Odgovor napišite na črto.)

Izhodišče izleta je vas Dragonja, ki leži ob glavni cesti čez preval Križišče (213 m).

Odločili smo se za kolesarjenje ob reki Dragonji; njen skrivnostni svet nas je zamikal ob branju Družinskega kolesarskega vodnika.

(4 točke)

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN